

آیین نامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

مقدمه

به استناد بند ۱۲ ماده ۳ آیین نامه شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (مصوب ۹۳/۷/۲۸)، این آیین نامه تدوین و به اجرا گذاشته می شود:

ماده ۱: هدف

تعیین چارچوب قانونی برای اجرای صحیح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته در تمامی زیرنظام های آموزش عالی

ماده ۲: تعاریف

۱. وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است.
۲. مؤسسه: هر یک از دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی و پژوهشی (اعم از دولتی و غیردولتی) است که دارای مجوز تأسیس از وزارت هستند.
۳. آموزش رایگان: تسهیلاتی قانونی که به موجب آن دانشجویان می توانند بدون پرداخت شهریه و صرفاً با سپردن تعهد خدمت، تحصیل کنند.
۴. دانشجو: فردی که در یکی از رشته های دوره تحصیلی کارشناسی ارشد ناپیوسته برابر ضوابط، پذیرفته شده، ثبت نام کرده و مشغول به تحصیل است.
۵. دانش آموخته: فردی که یکی از دوره های تحصیلی را با موفقیت به پایان رسانده و برابر ضوابط معین، گواهی یا مدرک تحصیلی مربوط را دریافت کرده است.
۶. مرخصی تحصیلی: مدت زمان مشخصی که دانشجو، برابر ضوابط معین، به طور موقت به تحصیل اشتغال ندارد.
۷. انصراف تحصیلی: فرایندی که در آن دانشجو به طور خودخواسته از ادامه تحصیل خودداری کند.
۸. حضوری: شیوه ای از آموزش است که دانشجو در آن تمام تحصیل خود را به صورت چهره به چهره و تمام وقت به انجام می رساند.
۹. غیر حضوری: شیوه ای از آموزش است که حضور فیزیکی دانشجو در تمام طول تحصیلی الزامی نیست.
۱۰. نیمه حضوری: شیوه ای از آموزش است که بخشی از آن به صورت حضوری و بخشی از آن به صورت غیرحضوری انجام می شود.
۱۱. استاد راهنما: یکی از اعضای هیأت علمی دارای مدرک دکتری است که مسئولیت راهنمایی دانشجو را در انجام پروژه، پایان نامه و یا رساله به عهده دارد و از میان اعضای هیأت علمی همان مؤسسه (یا خارج از مؤسسه با مجوز مؤسسه مبدأ) انتخاب می شود.
۱۲. استاد مشاور: یکی از اعضای هیأت علمی است که مسئولیت مشاوره دانشجو را در انجام پروژه، پایان نامه و یا رساله به عهده دارد و از میان اعضای هیأت علمی همان مؤسسه و یا متخصصان خارج از مؤسسه انتخاب می شود.
۱۳. مدرس: فردی که به آموزش و مهارت آموزی در یک مؤسسه به صورت تمام وقت، نیمه وقت یا پاره وقت اشتغال دارد.
۱۴. برنامه درسی: مجموعه به هم پیوسته ای از دروس و فعالیت های هر رشته تحصیلی است که اهداف مشخصی را دنبال می کند.
۱۵. واحد درسی: مقدار مفاهیم یا مهارت هایی که برای فراگیری دانشجو در طول یک نیمسال تحصیلی یا زمان معادل آن در نظر گرفته می شود. هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت، عملی یا آزمایشگاهی ۳۲ ساعت، کارگاهی یا عملیات میدانی (بازدید علمی) ۴۸ ساعت،

کارورزی یا کار در عرصه ۶۴ ساعت و کارآموزی ۱۲۰ ساعت در طول یک نیمسال یا دوره تابستانی و طبق برنامه درسی مصوب اجرا می شود.

۱۶. گروه آموزشی: بنیادی ترین واحد علمی مؤسسه متشکل از تعدادی عضو هیأت علمی است که دارای تخصص مشترک در یک رشته علمی هستند.

۱۷. درس جبرانی: درسی است که به تشخیص گروه آموزشی، گذراندن آن برای رفع کمبود دانش یا مهارت دانشجوی، ضروری است.

۱۸. رشته تحصیلی: یک برنامه آموزشی است که با محتوا و روش شناسی خاص، در قالب برنامه درسی اجرا می شود.

۱۹. دوره کارشناسی ارشد: یک دوره تحصیلی که پس از دوره کارشناسی آغاز می شود و حداقل شامل ۲۸ تا ۳۲ واحد درسی است.

۲۰. شیوه آموزشی - پژوهشی: شیوه ای است که محتوای برنامه درسی مربوط به آن علاوه بر واحدهای درسی، مشتمل بر پایان نامه نیز می باشد.

۲۱. شیوه آموزشی: شیوه ای است که دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و بدون گذراندن پایان نامه دانش آموخته می شود.

۲۲. نیمسال تحصیلی: هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزش و دو هفته امتحانات پایانی است.

۲۳. پایان نامه: بخشی از شیوه آموزشی - پژوهشی است که در یک زمینه مشخص رشته تحصیلی و با راهنمایی استاد راهنما انجام می شود.

۲۴. هیأت داوران: اعضای هیأت علمی هستند که برای ارزیابی پایان نامه دانشجوی در دوره کارشناسی ارشد مطابق دستورالعمل اجرایی مصوب مؤسسه انتخاب می شوند.

ماده ۳. شرایط ورود به دوره

- داشتن صلاحیت های عمومی ورود به دوره برابر ضوابط؛

- دارا بودن مدرک رسمی پایان دوره کارشناسی اعم از پیوسته و ناپیوسته مورد تأیید وزارت؛

- قبولی در آزمون ورودی و یا کسب پذیرش از مؤسسه طبق مقررات مصوب وزارت.

ماده ۴. آموزش در مؤسسه مبتنی بر نظام واحدی و به زبان فارسی انجام می شود.

تبصره. مؤسسه اختیار دارد در صورت توانایی، برنامه درسی مصوب را با رعایت ضوابط برای دانشجویان خارجی و یا دوره های بین المللی به زبان غیرفارسی ارائه نماید.

ماده ۵. مؤسسه موظف است، برنامه های آموزشی و درسی مصوب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت را برای دوره ای که در آن با مجوز شورای گسترش آموزش عالی دانشجوی پذیرفته است، اجرا کند.

تبصره الحاقی ۱: برنامه آموزشی و درسی خارج از مصوبات شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت، پس از اخذ مجوز لازم از مراجع ذی ربط قابل اجرا است.

ماده ۶. مدت مجاز تحصیل در دوره کارشناسی ارشد دو سال (چهار نیمسال) است.

تبصره. در صورتی که دانشجوی مشمول آموزش رایگان در مدت مقرر دانش آموخته نشود، مؤسسه اختیار دارد مدت تحصیل وی را حداکثر تا دو نیمسال افزایش دهد. افزایش سنوات تحصیلی در نیمسال اول به صورت رایگان و در نیمسال دوم با دریافت هزینه طبق تعرفه مصوب هیأت امنای مؤسسه انجام می شود. چنانچه دانشجوی در این مدت دانش آموخته نشود از ادامه تحصیل محروم است.

تبصره الحاقی ۱: تمدید سنوات نیمسال پنجم در صورت حضور تمام وقت دانشجو، با درخواست دانشجو و تایید استاد راهنما و گروه آموزشی و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده صورت می‌گیرد.

تبصره الحاقی ۲: تمدید سنوات نیمسال ششم با ارایه مستندات لازم و حضور تمام وقت دانشجو، و پس از تایید استاد راهنما و گروه آموزشی در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده و شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه بررسی شده و در صورت تایید با پرداخت شهریه مطابق تعرفه مصوب هیأت امنای دانشگاه انجام می‌شود.

ماده ۷. تعداد واحدهای درسی در دوره کارشناسی ارشد حداقل ۲۸ واحد و حداکثر ۳۲ واحد است که از این تعداد در شیوه آموزشی - پژوهشی ۴ تا ۶ واحد مربوط به پایان‌نامه و مابقی به صورت واحدهای آموزشی می‌باشد.
تبصره: دانشجو در هر نیمسال تحصیلی لازم است حداقل ۸ و حداکثر ۱۴ واحد درسی انتخاب کند. دانشجو در آخرین نیمسال تحصیلی از شرط اخذ حداقل واحد آموزشی معاف است.

تبصره الحاقی ۱: تعداد واحدهای هر نیمسال تحصیلی، شامل کلیه واحدهای درسی مانند دروس جبرانی، دروس اصلی، سمینار، پایان نامه و دروس جبران معدل می‌باشد.

ماده ۸. چگونگی و ترتیب ارائه دروس در هر دوره تحصیلی، رشته و یا گرایش با رعایت پیش نیاز هر درس طبق برنامه درسی مصوب، بر عهده گروه آموزشی است.

ماده ۹. تعداد واحدهای دروس جبرانی به تشخیص گروه آموزشی حداکثر ۱۲ واحد است.

تبصره ۱. کسب نمره قبولی ۱۲ در دروس جبرانی، الزامی است ولی نمره مذکور در میانگین نیمسال و کل دانشجو محاسبه نمی‌شود و هزینه این دروس طبق تعرفه مصوب هیأت امناء مؤسسه از دانشجو دریافت می‌شود.

تبصره ۲. زمان استفاده شده برای دروس جبرانی در سقف سنوات تحصیلی دانشجو محاسبه نمی‌شود.

تبصره الحاقی ۱: ارایه دروس جبرانی، تنها در صورت عدم تجانس رشته دوره کارشناسی دانشجو با رشته دوره کارشناسی ارشد وی ممکن است و در انتخاب دروس، اولویت با دروس جبرانی می‌باشد.

تبصره الحاقی ۲: ارایه دروس کمبود تنها براساس سرفصل مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی وزارت امکان پذیر است.

تبصره الحاقی ۳: دروس جبرانی یا کمبود تا سقف ۱۲ واحد برای هر دانشجو، تا قبل از مهلت حذف و اضافه در اولین نیمسال تحصیلی توسط شورای تحصیلات تکمیلی گروه تعیین شده و دانشجو ملزم است حداکثر طی دو نیمسال تحصیلی از شروع تحصیل، دروس مزبور را اخذ نماید. در هر صورت دانشجو ملزم است دروس جبرانی یا کمبود تعیین شده توسط گروه آموزشی را تا پایان دوره، با موفقیت بگذراند.

تبصره الحاقی ۴: تشکیل کلاس جداگانه برای دروس جبرانی یا کمبود برای دانشجوی کارشناسی ارشد مجاز نمی‌باشد و دانشجو باید در کلاس‌های دوره کارشناسی شرکت نمایند. در صورتی که رشته مورد نظر فاقد دوره کارشناسی در دانشگاه باشد، تشکیل کلاس جداگانه پس از اخذ مجوز از شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه در هر سال تحصیلی، یک بار مجاز خواهد بود. در این صورت ضریب واحدهای تدریس شده برای اساتید، مشابه دوره کارشناسی می‌باشد.

تبصره الحاقی ۵: به‌ازای گذراندن حداقل ۸ واحد درسی از دروس جبرانی یا کمبود، یک نیمسال تحصیلی به طول مدت تحصیل دانشجو، افزوده می‌شود.

ماده ۱۰. در مؤسسه‌های آموزش عالی دولتی، آموزش رایگان برای هر دانشجو، در دوره کارشناسی ارشد صرفاً یک‌بار امکان‌پذیر است.
تبصره: دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیرموجه درس به تشخیص مؤسسه یا عدم کسب نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد آن درس، موظف به پرداخت هزینه درس مربوط مطابق تعرفه مصوب هیأت امنای مؤسسه است.
تبصره الحاقی ۱: چنانچه دانشجویی قبلاً در مقطع کارشناسی ارشد از مزایای آموزش رایگان بهره‌مند شده باشد، در صورت پذیرش مجدد در دوره کارشناسی ارشد روزانه، ادامه تحصیل وی در قالب روزانه شهریه‌پرداز و بر اساس تعرفه دانشجویان نوبت دوم همان ورودی خواهد بود.

ماده ۱۱. تحصیل همزمان در دوره کارشناسی ارشد در مؤسسه‌ها (اعم از دولتی و غیردولتی) ممنوع است.

ماده ۱۲. برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری درباره تقویم آموزشی، چگونگی اعلام و ثبت نمره، زمان حذف و اضافه، حذف اضطراری دروس، نحوه اعتراض به نتایج امتحانات، تاریخ تجدیدنظر و غیره طبق شیوه‌نامه اجرایی مصوب مؤسسه انجام می‌شود.
تبصره الحاقی ۱: دروس دوره کارشناسی ارشد (به جز واحد سمینار و پایان‌نامه) در هر سال تحصیلی یک بار توسط گروه‌های مربوطه ارائه می‌شود (در موارد خاص به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، عمل می‌شود).
تبصره الحاقی ۲: ظرفیت کلاس‌های نظری کارشناسی ارشد حداکثر ۲۵ نفر و ظرفیت کلاس‌های عملی کارشناسی ارشد بین ۵ تا ۱۰ نفر می‌باشد.

تبصره الحاقی ۳: دانشجویان دوره کارشناسی ارشد باید در هر نیمسال تحصیلی برابر تقویم آموزشی اعلام شده از سوی دانشگاه، نسبت به ثبت نام و انتخاب واحد اقدام نمایند. در صورت عدم انتخاب واحد در موعد مقرر و با ارائه دلایل موجه، این دانشجو می‌تواند تا قبل از اتمام مهلت حذف و اضافه (با تأیید دانشکده مربوطه) حداقل واحد مجاز را اخذ نمایند. در غیر این صورت باید برای نیمسال مذکور مرخصی تحصیلی درخواست نمایند.

تبصره الحاقی ۴: حذف و اضافه برای یک درس، همزمان با حذف و اضافه دانشجویان کارشناسی و پس از تأیید استاد راهنما در آموزش دانشکده قابل بررسی و انجام است.

تبصره الحاقی ۵: حذف اضطراری تنها برای یک درس نظری و به صورت دستی، پس از تأیید مدرس درس، استاد راهنما و مدیر گروه و معاون آموزشی دانشکده همزمان با حذف اضطراری دانشجویان کارشناسی در آموزش دانشکده قابل بررسی و اجراست. در این صورت رعایت حداقل ۸ واحد پس از حذف اضطراری در آن نیمسال الزامی است.

تبصره الحاقی ۶: نمره هر درس دوره کارشناسی ارشد، حداقل سه روز پس از ثبت موقت و رسیدگی به اعتراض دانشجویان قابل نهایی شدن است.

ماده ۱۳. ارزیابی پیشرفت تحصیلی دانشجو در هر درس از سوی مدرس آن درس و بر اساس حضور و فعالیت دانشجو در کلاس، انجام تکالیف و نتایج آزمون کتبی مستمر و پایانی برای دروس نظری در طول و پایان هر نیمسال تحصیلی انجام می‌شود و بر مبنای عددی از صفر تا بیست قابل محاسبه است.

تبصره الحاقی ۱: این ماده شامل دروس عملی و دروس نظری - عملی نیز می‌شود.

ماده ۱۴. حضور دانشجو در تمام جلسات کلاس درس الزامی است.

تبصره ۱. اگر دانشجو در طول نیمسال تحصیلی در یک درس بیش از سه جلسه یا در جلسه امتحان پایان نیمسال آن درس غیبت کند نمره آن درس صفر و در صورت تشخیص موجه بودن غیبت از سوی مؤسسه، آن درس حذف می‌شود.

تبصره ۲. در صورتی که واحدهای انتخابی باقیمانده دانشجو در پایان هر نیمسال به تشخیص مؤسسه، بنا به دلایل موجه و خارج از اراده دانشجو به کمتر از ۸ واحد درسی برسد در این صورت این نیمسال به عنوان یک نیمسال کامل در سنوات تحصیلی وی محسوب می‌شود، اما میانگین نمرات این نیمسال در مشروط شدن دانشجو بی‌تأثیر است.

تبصره الحاقی ۱: چنانچه تا پایان حذف و اضافه واحدهای اخذ شده دانشجو به حد نصاب نرسد و دانشجو مقصر باشد، آموزش دانشکده موظف است کلیه دروس آن نیمسال را حذف نموده و مرخصی با احتساب سنوات برای آن نیمسال منظور نماید.

تبصره ۳. نحوه حضور دانشجو در جلسات کلاس درس در دوره‌های نیمه‌حضور و غیرحضور طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه انجام می‌شود.

ماده ۱۵. در شرایط خاص، حذف یک یا تمام دروس یک نیمسال تحصیلی با درخواست کتبی دانشجو و تأیید مؤسسه قبل از شروع امتحانات و با رعایت و احتساب در سنوات تحصیلی امکان‌پذیر است.

تبصره الحاقی ۱: حذف تک درس براساس ماده ۱۲ و تبصره‌های الحاقی آن صورت می‌گیرد.

تبصره الحاقی ۲: موضوع این ماده یکبار در طول تحصیل امکان‌پذیر است و اخذ مجدد دروس منوط به پرداخت شهریه طبق تعرفه مصوب هیأت اماناء دانشگاه می‌باشد.

ماده ۱۶. حداقل نمره قبولی در هر درس ۱۲ و میانگین کل قابل قبول در هر نیمسال ۱۴ است.

تبصره ۱. دانشجویی که در هر نیمسال در یک یا چند درس، نمره قبولی کسب نکند، چنانچه در نیمسال‌های بعدی، درس یا دروس مذکور را با نمره قبولی بگذرانند، نمره یا نمره‌های مردودی قبلی در ریز نمرات تحصیلی دانشجو، فقط ثبت و باقی می‌ماند اما این نمره‌ها در محاسبه میانگین کل دوره بی‌اثر و صرفاً آخرین نمره قبولی در آن درس ملاک محاسبه میانگین کل دوره خواهد بود.

تبصره ۲. گذراندن دروس با استفاده از تبصره ۱، مشروطی دانشجو در نیمسال‌های قبل را خنثی نمی‌کند.

تبصره ۳. تسهیلات تبصره ۱ شامل دانشجویانی که به دلیل تقلب و یا حکم کمیته انضباطی، نمره مردودی دریافت می‌کنند، نمی‌شود.

تبصره الحاقی ۱: تسهیلات تبصره ۱ شامل دانشجویانی که به دلیل غیبت غیر موجه در طول ترم، غیبت غیر موجه در جلسه امتحان درس یا عدم گزارش نمره در مهلت مقرر قانونی نمره صفر گرفته‌اند، نمی‌شود.

ماده ۱۷. چنانچه میانگین نمرات دانشجو در هر نیمسال تحصیلی کمتر از ۱۴ باشد، دانشجو در آن نیمسال مشروط تلقی می‌شود.

تبصره. دانشجویی که دو نیمسال تحصیلی اعم از متوالی یا متناوب مشروط شود از تحصیل محروم می‌شود.

ماده ۱۸. دانشجو می‌تواند با احتساب سنوات تحصیل، یک نیمسال از مرخصی تحصیلی استفاده کند.

تبصره الحاقی ۱: دانشجو در سنوات تمدید شده نمی‌تواند از مرخصی تحصیلی یا حذف ترم استفاده کند.

تبصره الحاقی ۲: درخواست مرخصی باید قبل از شروع هر نیمسال تحصیلی و پس از تأیید استاد راهنما، به گروه آموزشی تسلیم شود و پس از موافقت گروه آموزشی و شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده، به آموزش دانشکده ارسال شود. موافقت شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده با درخواست مرخصی دانشجو مشروط به این است که ادامه تحصیل دانشجو از نظر سنوات با مشکلی مواجه نشود.

تبصره الحاقی ۳: در صورتیکه درخواست مرخصی تحصیلی دانشجو، قبل از شروع نیمسال وصول گردد، ضمن حذف دروس انتخاب شده، برای وی مرخصی با احتساب سنوات و چنانچه درخواست مرخصی تحصیلی دانشجو، پس از شروع نیمسال وصول گردد، برای وی حذف ترم ثبت خواهد شد.

تبصره الحاقی ۴: چنانچه درخواست مرخصی دانشجوی نوبت دوم (شبانه)، قبل از موعد حذف و اضافه وصول گردد، تنها شهریه ثابت را پرداخت خواهد کرد. ولی اگر درخواست مرخصی ایشان پس از موعد حذف و اضافه وصول گردد، علاوه بر شهریه ثابت، باید شهریه متغیر واحدهای اخذ شده را نیز پرداخت نماید.

تبصره الحاقی ۵: عدم مراجعه دانشجو بدون عذر موجه در یک نیمسال تحصیلی، به منزله انصراف از ادامه تحصیل می‌باشد. در موارد استثناء که دانشجو عدم مراجعه خود را موجه می‌داند، باید دلایل و مدارک خود را قبل از پایان همان نیمسال به تحصیلات تکمیلی دانشکده تسلیم نماید. در صورت تایید موجه بودن ترک تحصیل دانشجو توسط شورای آموزشی دانشگاه، آن نیمسال جزو مرخصی تحصیلی وی محسوب می‌شود.

تبصره. بررسی سایر مصادیق مرخصی تحصیلی مانند مرخصی زایمان، مرخصی پزشکی در صورت تأیید پزشک معتمد مؤسسه، مأموریت همسر یا والدین، بدون احتساب در سنوات تحصیلی در اختیار مؤسسه است.

تبصره الحاقی ۶: در صورت احراز شرایط خاص (موضوع تبصره این ماده)، شورای آموزشی دانشگاه می‌تواند مرخصی بدون احتساب حداکثر دو نیمسال تحصیلی را بررسی نماید.

ماده ۱۹. دانشجوی متقاضی انصراف از تحصیل، باید درخواست انصراف خود را شخصاً و به صورت کتبی به اداره تحصیلات تکمیلی تسلیم کند. دانشجو مجاز است فقط برای یک بار و تا دو ماه از تاریخ ارائه درخواست، تقاضای انصراف خود را پس بگیرد در غیر این صورت، پس از انقضای این مهلت، حکم انصراف از تحصیل وی صادر می‌شود.

تبصره ۵. تصمیم‌گیری برای بازگشت به تحصیل دانشجوی منصرف از تحصیل، بر عهده مؤسسه است.

تبصره الحاقی ۱: آموزش دانشکده موظف است تقاضای مکتوب انصراف از تحصیل دانشجو را در دبیرخانه دانشکده ثبت نماید و پس از دو ماه انصراف دانشجو را به اداره کل آموزش اعلام نماید.

تبصره الحاقی ۲: در صورتیکه تقاضای دانشجو قبل از پایان حذف و اضافه صورت گیرد پس از صدور حکم انصراف، کلیه دروس آن نیمسال از کارنامه دانشجو حذف می‌گردد.

تبصره الحاقی ۳: پس از ابلاغ انصراف دانشجو با رعایت مفاد تبصره الحاقی فوق، بازگشت به تحصیل دانشجو ممکن نخواهد بود.

ماده ۲۰. تغییر رشته، انتقال و میهمانی در دوره کارشناسی ارشد ممنوع است.

تبصره ۱. معادل سازی و پذیرش واحدهای درسی گذرانده شده دانشجو در مؤسسه قبلی طبق شیوه‌نامه مصوب مؤسسه امکان‌پذیر است.

تبصره ۲. به ازای هر ۸ تا ۱۴ واحد از دروس معادل‌سازی شده، یک نیمسال از سنوات مجاز تحصیلی دانشجو کاسته می‌شود.

تبصره الحاقی ۱: معادل سازی دروس تنها در صورت مورد تایید بودن مؤسسه قبلی دانشجو و یکسان بودن سرفصل درس با نظر گروه آموزشی ممکن است.

تبصره الحاقی ۲: دروس گذرانده شده در دانشگاه‌های آزاد اسلامی، پیام نور، غیرانتفاعی و پردیس‌های بین المللی یا خودگردان قابل پذیرش و معادل سازی نمی‌باشند.

تبصره الحاقی ۳: حداکثر یک - سوم واحدهای درسی دوره (بدون احتساب تعداد واحد پایان‌نامه) قابل معادل سازی است.

تبصره الحاقی ۴: دروسی در دوره کارشناسی ارشد قابل معادل سازی هستند که با نمره ۱۶ یا بالاتر گذرانده شده باشند.

ماده ۲۱. دانشجو موظف است قبل از شروع نیمسال سوم تحصیلی، موضوع پایان نامه خود را با نظر استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی انتخاب کند.

تبصره ۱. شرایط و نحوه انتخاب استاد راهنمای خارج از مؤسسه یا در رشته‌هایی که عضو هیأت علمی با مرتبه علمی استادیار وجود نداشته باشد طبق شیوه‌نامه مؤسسه انجام می‌شود.

تبصره ۲. انتخاب استاد مشاور، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه آموزشی، از اعضای هیأت علمی همان گروه یا خارج از مؤسسه امکان‌پذیر است.

تبصره الحاقی ۱: استاد راهنما حداکثر تا سه ماه پس از شروع نیمسال اول تحصیل دانشجو، به پیشنهاد دانشجو و با موافقت عضو هیأت علمی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه و دانشکده تعیین می‌شود.

تبصره الحاقی ۲: حداکثر دو عضو هیأت علمی با مرتبه علمی حداقل استادیاری به طور مشترک می‌توانند راهنمایی پایان‌نامه دانشجو را بر عهده بگیرند.

تبصره الحاقی ۳: شرط راهنمایی اولین پایان‌نامه دوره کارشناسی ارشد، مرتبه علمی استادیاری و حداقل یک سال سابقه تدریس در دانشگاه به عنوان عضو هیأت علمی با مرتبه علمی استادیاری می‌باشد.

تبصره الحاقی ۴: انتخاب عضو هیأت علمی خارج از دانشگاه به عنوان استاد راهنمای مستقل یا مشترک ممنوع می‌باشد. در شرایط خاص با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان‌پذیر است.

تبصره الحاقی ۵: حداکثر دو عضو هیأت علمی با مرتبه حداقل استادیاری به طور مشترک می‌توانند مشاوره پایان‌نامه دانشجو را بر عهده بگیرند. در شرایط خاص می‌توان از مریدان مجرب و واجد شرایط، با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان استاد مشاور استفاده کرد. استفاده از دانشجویان دوره دکتری به عنوان استاد مشاور امکان‌پذیر نمی‌باشد.

تبصره الحاقی ۶: استاد راهنما حداکثر تا یک نیمسال (چهار و نیم ماه) قبل از دفاع دانشجو می‌تواند نسبت به معرفی یا تغییر مشاور یا مشاوران پایان‌نامه، با تأیید شورای تحصیلات تکمیلی گروه، اقدام نماید.

تبصره الحاقی ۷: حداکثر دو ماه پس از شروع نیمسال سوم، پروپوزال باید در شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده تصویب شود. دانشجو موظف است پس از تصویب پروپوزال در دانشکده، هر سه ماه یکبار گزارش پیشرفت تحصیلی خود را پس از تأیید استاد راهنما و گروه به مسئول (معاون) تحصیلات تکمیلی دانشکده ارائه نماید.

تبصره الحاقی ۸: تغییر کلی عنوان (موضوع) پایان‌نامه حداکثر تا یک نیمسال (چهار ماه و نیم) قبل از دفاع و تغییر جزئی، حداکثر تا یک ماه قبل از دفاع مجاز است.

ماده ۲۲. دانشجو پس از تدوین پایان‌نامه و تأیید استاد راهنما، موظف است با رعایت ضوابط مؤسسه در حضور هیأت داوران از پایان‌نامه خود دفاع کند.

تبصره الحاقی ۱: تشکیل جلسه دفاع از پایان‌نامه به شرطی مجاز است که نمرات تمامی دروس دانشجو در کارنامه وی ثبت شده باشد و دانشجو هیچگونه مشکل آموزشی به لحاظ سنوات، دو بار مشروطی و سایر موارد نداشته باشد.

تبصره الحاقی ۲: ترکیب هیأت داوران جلسه دفاعیه دانشجوی کارشناسی ارشد شامل استاد(ان) راهنما، مشاور(ان)، دو نفر داور با مرتبه حداقل استادیاری و ناظر تحصیلات تکمیلی دانشکده (بدون حق رأی) می‌باشد.

تبصره الحاقی ۳: استاد راهنما، بیش از دو نفر از اعضای هیات علمی با تخصص و گرایش مرتبط با سابقه حداقل یکسال تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی را به عنوان داور پیشنهاد نموده و شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی نفرات منتخب را جهت تصویب نهایی به تحصیلات تکمیلی دانشکده معرفی می‌نماید.

تبصره الحاقی ۴: در گروه‌هایی که دارای دوره دکتری (به صورت گرایشی یا بدون گرایش) هستند، می‌توانند هر دو داور پایان‌نامه را از داخل تعیین نمایند. دوره‌های کارشناسی ارشد تازه تأسیس در صورت عدم وجود دوره دکتری در رشته مربوطه موظف هستند تا دو دوره حداقل از یک داور خارجی (خارج از گروه یا موسسه) استفاده نمایند و پس از آن در صورتیکه حداقل پنج عضو هیات علمی با مرتبه استادیاری یا بالاتر، در گروه وجود داشته باشد، می‌توانند هر دو داور را از داخل گروه تعیین نمایند.

تبصره الحاقی ۵: ضروری است حداقل هفت روز کاری قبل از تاریخ دفاع پیشنهادی، پایان‌نامه به داوران تحویل داده شود و داوران نظر خود را نسبت به پایان‌نامه به صورت مکتوب تا سه روز پس از دریافت آن به تحصیلات تکمیلی دانشکده اعلام نمایند.

تبصره الحاقی ۶: در صورت تایید قابل دفاع بودن پایان‌نامه توسط داوران، جلسه دفاع با حضور استاد راهنما، داوران و ناظر تحصیلات تکمیلی رسمیت پیدا می‌کند و فقط اعضای هیات داوران حاضر در جلسه، حق ارزیابی پایان‌نامه را دارند.

تبصره الحاقی ۷: در صورتیکه استاد راهنما به دلایل موجه از نظر دانشگاه مانند شرکت در دوره فرصت مطالعاتی، نتواند در جلسه حضور یابد، یک عضو هیأت علمی همکار در همان رشته/گرایش می‌تواند با وکالت کتبی از استاد راهنما به جای او با حق رأی در جلسه دفاع شرکت نماید.

تبصره الحاقی ۸: مسئولیت ارائه مطالب و دفاع از پژوهش انجام شده، به عهده شخص دانشجو می‌باشد و تنها توانایی دانشجو در انجام و ارایه پژوهش و پاسخگویی به سوالات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

ماده ۲۳. نمره پایان‌نامه در میانگین کل محاسبه نمی‌شود و ارزشیابی آن به صورت کیفی و به شرح زیر انجام می‌شود:

- مردود (کمتر از ۱۴)
- متوسط (۱۴-۱۵/۹۹)
- خوب (۱۶-۱۷/۹۹)
- خیلی خوب (۱۸-۱۸/۹۹)
- عالی (۱۹-۲۰)

تبصره الحاقی ۱: ارزشیابی پایان‌نامه کارشناسی ارشد براساس محتوای آن شامل کیفیت علمی (۱۲ نمره)، کیفیت نگارش (۴ نمره)، کیفیت ارایه (۲/۷۵ نمره) و نظم و استمرار در پژوهش و رعایت ضوابط شامل تصویب به موقع پروپوزال در گروه آموزشی (۵/۰ نمره) و تحویل به موقع گزارش‌های پیشرفت امور پایان‌نامه (۰/۷۵ نمره) صورت می‌گیرد.

تبصره الحاقی ۲: چنانچه ارزشیابی پایان‌نامه مردود باشد، دانشجو مجاز است حداقل دو ماه و حداکثر چهارماه پس از دفاع در مدت مجاز تحصیل، در جلسه دفاعیه شرکت و دوباره از پایان‌نامه دفاع کند. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان‌نامه خود با موفقیت دفاع نماید، از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می‌شود.

تبصره الحاقی ۳: نمره ثبت شده در صورتجلسه دفاع پس از اتمام جلسه دفاع، به هیچ وجه قابل تغییر نمی‌باشد. مواردی که مشمول نمره تشویقی می‌شود باید قبل از دفاع به مسئول تحصیلات تکمیلی دانشکده ارایه گردد.

تبصره الحاقی ۴: ارزیابی پایان‌نامه به صورت نمره به همراه کد ارزیابی کیفی در کارنامه دانشجو ثبت خواهد شد.

تبصره الحاقی ۵: دانشجوی ملزم است حداکثر یک ماه پس از دفاع، اصلاحات مورد نظر هیات داوران را در پایان نامه خود اعمال و به تائید استاد راهنما برساند. در غیر اینصورت، پس از پرداخت شهریه تحصیلی مصوب هیات امنای دانشگاه نمره پایان نامه ثبت شده و به وی مجوز تسویه حساب داده خواهد شد.

ماده ۲۴. ملاک دانش آموختگی، داشتن میانگین کل حداقل ۱۴ بر اساس واحدهای گذرانده آموزشی و دفاع از پایان نامه است.
تبصره ۵. چنانچه میانگین کل دانشجویی پس از گذراندن تمام واحدهای آموزشی دوره کمتر از ۱۴ باشد دانشجوی اجازه دفاع از پایان نامه را ندارد و تنها یک نیمسال با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به وی فرصت داده می شود تا با اخذ مجدد حداکثر ۱۰ واحد از درس هایی که با نمره کمتر از ۱۴ گذرانده است، میانگین کل واحدهای گذرانده را به حداقل ۱۴ برساند، در این صورت اجازه دفاع از پایان نامه به وی داده می شود.

تبصره الحاقی ۱: انتخاب دروس جبران معدل تنها از بین دروسی با نمره ۱۲ تا ۱۴ امکان پذیر است.
تبصره الحاقی ۲: چنانچه حداکثر دو عنوان درسی از دروس اصلی دوره باقیمانده باشد، دانشجوی می تواند با رعایت سقف حداکثر ۱۰ واحد، دروس جبران معدل را به همراه دروس اصلی بگذراند.
تبصره الحاقی ۳: اخذ دروس جبران معدل مشمول پرداخت شهریه مطابق مصوبه هیات امنای دانشگاه می باشد.
تبصره الحاقی ۴: در صورت عدم ارایه دروس جبران معدل در یک نیمسال، تنها با رعایت سقف مجاز سنوات تحصیلی به دانشجوی فرصت داده می شود دروس جبران معدل را در دو نیمسال متوالی اخذ نماید.

ماده ۲۵. چنانچه دانشجویی تمام واحدهای آموزشی دوره را با میانگین کل حداقل ۱۴ گذرانده باشد ولی نتواند یا نخواهد از پایان نامه خود دفاع کند باید در مدت مجاز تحصیلی، معادل تعداد واحد پایان نامه و طبق نظر گروه آموزشی، واحد یا واحدهای درسی مرتبط با رشته تحصیلی اخذ و میانگین کل حداقل ۱۴ بگذارند تا در دوره مذکور به شیوه آموزشی دانش آموخته شود. نوع شیوه دانش آموختگی در دانشنامه قید می شود.
تبصره. دانشجویی که به هر دلیل نتواند دوره تحصیلی را به پایان برساند، فقط گواهی گذراندن واحدهای درسی به وی اعطا می شود.
تبصره الحاقی ۱: دانشجویانی می توانند از مزایای این ماده استفاده نمایند که پروپوزال خود را در موعد مقرر به تصویب رسانده باشند.

تبصره الحاقی ۲: اعلام نتوانستن دانشجوی برای دفاع از پایان نامه، در فاصله زمانی پس از پایان تمامی دروس دوره و حداکثر تا پایان نیمسال چهارم تحصیل دانشجوی از طریق استاد راهنما به همراه مستندات لازم به شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی صورت می گیرد.

تبصره الحاقی ۳: اعلام نخواستن دانشجوی برای دفاع از پایان نامه، در فاصله زمانی پس از پایان تمامی دروس دوره و حداکثر تا پایان نیمسال سوم تحصیل دانشجوی توسط شخص دانشجو به گروه آموزشی صورت می گیرد.

تبصره الحاقی ۴: در انتخاب دروس معادل واحد پایان نامه از دروس مصوب سرفصل رشته و به تشخیص شورای تحصیلات تکمیلی گروه آموزشی و تایید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده صورت می گیرد.

تبصره الحاقی ۵: دانشجویان روزانه مشمول این ماده، باید برابر دانشجویان نوبت دوم شهریه ۵۰ درصد واحدهای پایان نامه را براساس شهریه دانشجویان نوبت دوم پرداخت نمایند.

تبصره الحاقی ۶: دانشجویان نوبت دوم (شبانه) مشمول این ماده، باید علاوه بر پرداخت شهریه ۵۰ درصد واحدهای پایان نامه، شهریه دروس معادل پایان نامه را براساس شهریه واحدهای درسی دانشجویان نوبت دوم پرداخت نمایند.

ماده ۲۶. چنانچه دانشجو در حین تدوین پایان نامه اقدام به تخلف علمی (سرقت علمی، جعل، تقلب، کپی برداری و غیره) نماید و این موضوع از سوی مؤسسه اثبات شود، از ادامه تحصیل محروم و صرفاً گواهی مبنی بر تعداد واحدهای گذرانده دریافت می کند. تبصره. احراز و اثبات تخلف علمی دانشجو پس از اتمام پایان نامه از سوی مؤسسه، منجر به ابطال مدرک تحصیلی صادر شده خواهد شد. تبصره الحاقی ۱: مرجع تشخیص و تایید تخلف علمی، کمیته بررسی تخلفات پژوهشی دانشگاه می باشد.

ماده ۲۷. تاریخ دانش آموختگی، روز دفاع قابل قبول از پایان نامه در شیوه آموزشی - پژوهشی و یا زمان ثبت آخرین نمره درس در شیوه آموزشی است.

ماده ۲۸. مؤسسه می تواند بخشی از اختیارات خود در این آیین نامه را به گروه آموزشی یا یک کمیته منتخب، تفویض کند.

ماده ۲۹. مسئولیت حسن اجرای این آیین نامه و هر گونه پاسخگویی قانونی مترتب بر آن، بر عهده مؤسسه است و نظارت بر اجرا و تفسیر مفاد آن بر عهده معاون آموزشی وزارت است.

ماده ۳۰. این آیین نامه در یک مقدمه، ۳۰ ماده و ۲۱ تبصره در جلسه ۸۶۶ مورخ ۱۳۹۴/۷/۴ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ و پس از آن لازم الاجرا است. تبصره های الحاقی این آیین نامه (شامل ۶۶ تبصره الحاقی) در جلسه ۳۰۶ تاریخ ۱۳۹۴/۹/۳۰ و جلسه ۳۰۸ تاریخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۲ تحصیلات تکمیلی دانشگاه (مشترک شورا های آموزشی و تحصیلات تکمیلی) به تصویب رسید و برای دانشجویان ورودی سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ و پس از آن لازم الاجرا است.

تحصیلات تکمیلی دانشگاه